

TÁJÉKOZTATÓ
Róák veszettség elleni orális immunizálása
2021. március 27 – április 10.

A veszettség az egyik legrégebben ismert, embert és állatokat egyaránt megbetegítő, a tünetek jelentkezése esetén halálos kimenetelű fertőző betegség. A világon még napjainkban is évente 30-40 ezer ember hal meg ebben a betegségben. Hazánkban a 70-es, 80-as évek óta az úgynevezett „erdei veszettség” okoz problémát. Ennek legfőbb terjesztői a rókák, melyek a betegséget alkalmanként háziállatoknak is átadhatják.

Az Agrárminisztérium folytatja az 1992-ben elkezdett, évente kétszer (áprilisban és októberben) végrehajtott, rókák veszettsége elleni immunizálási programot. A 2004-ben elnyert, három évre szóló Phare-pályázat és saját költségvetési forrás eredményeként az ország egész területén végrehajtott vakcinázás nagyon eredményes volt, a 2007. őszi kampánnyal befejeződött. A védekezés természetesen azóta is folytatódik az ország kijelölt területein. Az Európai Unió támogatásával ez év tavaszán is sor kerül az ország 27.423 km²-es terület részének vakcinázására.

A március 27-én kezdődő és várhatóan mintegy két hétig tartó vakcinázási kampányt a NÉBIH irányításával a NÉBIH Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága koordinálja.

Az előkészületek már jóval korábban megkezdődnek. A vakcinázási kampányt szervezők és a technikai végrehajtást végzők, márciusban minden érintett megyében szakmai értekezleteken tájékoztatják a résztvevőket a tavaszi kampány feladatairól. Ekkor kapják meg a vadászatra jogosultak a tájékoztató anyagokat és a mintagyűjtéshez szükséges eszközöket. Ekkor kerül kihirdetésre az adott megyében a vakcinázás konkrét időintervalluma, az egyes megyék területéről beküldendő mintamennyiség, valamint a mintagyűjtés kezdete, vége.

A vakcinázási kampányban közreműködnek a megyei és járási kormányhivatalok állategészségügyi, vadászati és népegészségügyi szakigazgatási szervei, és végül, de nem utolsó sorban az ország immunizálásra kijelölt területeinek valamennyi vadászatra jogosultja.

A kampányidőszakban közel 550 ezer adag, csalétekbe rejtett vakcina döntő hányadát repülőgépekről juttatjuk ki a területre, amelyek az országban négy repülőtérrel, szigorú előírások szerint, precízen tervezett útvonalakon és program alapján startolnak, és megyei ütemezésben (folyamatos ellenőrzés alatt) végzik munkájukat. Az ország kijelölt területének minden km²-ére átlagosan 20 adag csalétekbe rejtett vakcina kerül (kivéve a településeket, a folyókat, tavakat, közutakat, vasútvonalakat – ezekre a helyekre nem kerülhet vakcina).

Azokon a területeken, ahol nem célszerű, vagy tilos repülni, gyalogosan, kézzel kerül sor a vakcina kihelyezésre (Algyő és Záhony térségében).

A vadászatra jogosultak fontos feladata a kampányokat közvetlenül megelőzően a lakosság tájékoztatása. A hivatásos vadászok ennek érdekében a vadászterületük több forgalmas pontjára feltűnő piros színű, kétnyelvű plakátokat helyeznek ki, és a települések hirdetőtábláira is kikerülnek a megfelelő tájékoztatást adó Felhívás c. plakátok. Az önkormányzatok a rendelkezésükre álló eszközökkel (helyi rádió, tv, újság, stb.) segítik a lakosság lehető legpontosabb informálását.

A már évek óta tartó vakcinázás eredményeként jelentősen lecsökkent Magyarországon a veszettség esetek száma. Amíg 1992 előtt évente átlagosan mintegy 1400 esetet regisztráltak, 2004-ben a bejelentett esetek száma alig haladta meg a százat (124 eset),

2009-ben már csak 1 esetet jelentettek hazánkban. 2010 első felében öt esetet regisztráltak (a beteg állatok mindegyike az országhatáron – Szerbia felől – átkelve jutott át hazánk területére), míg 2011-ben és 2012-ben nem állapítottak meg veszettség esetet.

2013 szeptemberében Kecskemét környékén, nem immunizált területen diagnosztizáltak a betegséget egy rendellenesen viselkedő rókában. 2013-ban összesen 24, 2014. évben 23 eset került megállapításra. Ezt a járványt három vakcinázási kampány eredményeképpen sikerült elfojtani. A 2013. év őszén elrendelt gócoltás területéhez képest a NÉBIH döntése értelmében az Európai Bizottság támogatásával 2015 tavaszától tovább növekedett a védekezésre kijelölt terület. 2016 tavaszán Szerencs térségében találtak egy rókát, melyből veszettség vírusát mutatta ki a NÉBIH. A térségben az esedékes vakcinázási kampány keretében gócvakcinázásra került sor, melynek során dupla sűrűségben juttattak ki vakcinát a területre. 2017 tavaszán ismét Szerencs térségében történt egy pozitív róka megállapítás, majd ezzel az esettel vélhetően összefüggésben két házi kecskében is kimutatták a betegséget. Azóta nem diagnosztizáltak újabb megbetegedést hazánkban. 2017-ben tavasszal és ősszel is azonos területen, mintegy 67 ezer km²-en zajlott a védekezés. 2018 ősztől kezdődően a sikeres kezelések eredményeképpen, a járványügyi helyzet mérlegelése alapján az állategészségügyi hatóság a kezelt területet 41.970 km²-re, majd 2021 tavaszára 27.423 km²-re csökkentette.

Az immunizálási program hatékonyságának ellenőrzése céljából vakcinázás után (egy hónapos várakozást követően) a vadászterületek kezelőinek a vakcinázott területekről meghatározott számban – a hatósági állatorvosok útján – rókákat/sakált kell laboratóriumi vizsgálatra küldeni a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóságára. Az eredmények alapján a kezelt területeken a rókák/sakálok mintegy háromnegyede felveszi a kijuttatott vakcina tartalmú csalétket. Emellett a veszettség előfordulásának felderítése érdekében nem maradhat el az ország teljes területéről a vadászok és a lakosság által bejelentett elhullott, vagy rendellenesen viselkedő rókák laboratóriumi vizsgálata sem.

Noha a veszettség elleni beavatkozás az ember érdekében történik, annak minden terhét az Agrárminisztérium és intézményei viselik.

Bár a veszettség elleni védekezés már hosszú ideje tart, a vadon élő rókák immunizációs programját továbbra is folytatni kell a mentesség eléréséhez és fenntartásához. Az OIE (Állategészségügyi Világszervezet) előírása szerint az a terület nevezhető veszettségtől mentesnek, ahol két egymást követő évben nem regisztráltak veszettség esetet. Míg szomszédaink közül Ausztria és Szlovénia mentes a betegségtől, Horvátország és Szlovákia pedig a mentesítés hozzánk hasonló fázisában tart, addig Szerbia és Románia hasonló módszerrel védekezik a veszettség ellen, mint hazánk. Kárpátalján is megkezdődött a mentesítési program. Ugyanakkor Ukrajnában nagy számban fordul elő még veszettség és Romániában is szórványosan előfordulnak esetek. A Magyarországgal határos romániai Szatmár megyében 2020 novemberében és decemberében egy-egy, majd 2021 februárjában egy újabb esetet jelentettek, ami a vírus hazai megjelenése szempontjából jelentős kockázati tényező. A veszettségtől nem mentes országok felől – a veszett rókák bevándorlásának kockázata miatt – továbbra is rendszeres védekezésre kell felkészülni. Ezért a veszettség elleni vakcinázást a következő években is folytatni kell.

Budapest, 2021. március

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal